

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/7/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200810
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8016200810.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobkyne: K. R., bytom G. Č.. X, D., zastúpená JUDr. Dušanom Remetom, advokátom so sídlom Masarykova č. 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. septembra 2016, vo veci nároku na vdovský dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobkyne (ďalej aj „sťažovateľka“) proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2017, č. k. 2Sa/20/2016-26, takto

rozhodol:

Kasačný súd kasačnú sťažnosť v časti týkajúcej sa preskúmania rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. septembra 2016 z a m i e t a .

Sťažovateľke náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 22.06.2016 žalovaná ako prvostupňový správny orgán priznala žalobkyni podľa § 293dm ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 407/2015 Z. z. vdovský dôchodok od 01.01.2016 s tým, že od tohto dňa jej bude vyplácať starobný dôchodok v sume 342,10 € mesačne a vdovský dôchodok v sume 103,50 € mesačne.
2. Prvostupňové rozhodnutie napadla žalobkyňa včas podaným odvolaním. Namietla, že vychovala dve deti a keď jej mladší syn skončil školu v roku 1992, prestala dostávať vdovský dôchodok a tento jej nebol priznaný ani v roku 1992, kedy požiadala o starobný dôchodok aj o vdovský dôchodok, a to kvôli podmienke dosiahnutia 45 rokov veku. Pre túto podmienku nedostala vdovský dôchodok ani v roku 2004. Vdovy boli rozdelené na dve skupiny, pričom len jedna skupina mala nárok na vdovský dôchodok. Žiadala, aby jej bol vdovský dôchodok doplatený od roku 1982 do 31.12.2015.
3. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne ako správny orgán druhého stupňa (ďalej len „žalovaná“) rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.09.2016, doručeným žalobkyni dňa 30.09.2016, odvolanie žalobkyne zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia žalovaná

poukázala na to, že manžel žalobkyne zomrel dňa 02.01.1967 a žalobkyňa nespĺnila podmienku dovŕšenia veku 45 rokov podľa § 30 ods. 1 písm. d/ zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 101/1964 Zb.“) nárok na tento dôchodok jej podľa tohto zákona zanikol znovu mohol vzniknúť až od 01.01.2016 podľa § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z..

4. Včas podanou žalobou sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutí žalovanej. Namietla, že spĺňa zákonné podmienky nároku na vdovský dôchodok podľa § 30 ods. 2 písm. d/ zákona č. 101/1964 Zb. a poukázala na to, že dňa XX.XX.1984 dovŕšila vek 45 rokov, čím v zmysle § 30 ods. 3 v spojení s § 30 ods. 2 písm. d/ tohto zákona splnila podmienku pre priznanie vdovského dôchodku od uvedeného dňa. Súčasne namietla rozpor ustanovenia § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z. s čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky. Pociťuje nespravodlivosť, diskrimináciu a krivdu, ktorá spočíva predovšetkým v tom, že iným vdovám je vdovský dôchodok vyplácaný vždy od momentu, keď splnia zákonné podmienky bez ohľadu na čas, kedy k tomu dôjde, hoci aj po niekoľkých rokoch. Naproti tomu ona splnila podmienku podľa § 30 ods. 2 písm. d/ zákona č. 101/1964 Zb. až 17 rokov po smrti jej manžela, teda po uplynutí viac ako dvoch rokov a iba preto jej má vdovský dôchodok patriť až od 01.01.2016. Žalobkyňa má viacerých priateľov, ktorým manžel alebo manželka zomreli po 01.01.2004 a týmto je dôchodok vyplácaný napriek tomu, že splnili niektorú zo zákonných podmienok neskôr ako po 2 rokoch od smrti manžela, resp. manželky. Zákonodarca od účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. vytvoril nepripustné dve kategórie vdovského dôchodku, čo neodstránil a novelou č. 407/2005 Z. z. obmedzil obdobie nárokovateľnosti vdovského dôchodku až od 01.01.2016. Z toho dôvodu navrhla, aby krajský súd prerušil konanie a podal ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade § 293dm s ústavou a potom rozhodnutia žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe poukázala na to, že žalobkyňa žiadosťou z 27.01.2016 žiadala priznať vdovský dôchodok od 01.01.2016. Poukázala na skutočnosť, že podmienku dosiahnutia veku 45 rokov ustanovenú v § 30 ods. 1 písm. d/ zákona č. 101/1964 Zb. splnila (až) dňa XX.XX.1984, preto jej nárok na vdovský dôchodok a jeho výplatu vznikol podľa § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 01.01.2016.

6. Krajský súd rozsudkom č. k. 2Sa/20/2016-26 zo dňa 22.02.2017 žalobu ako nedôvodnú zamietol. Z administratívneho spisu žalovanej mal preukázané, že nárok na vdovský dôchodok žalobkyňi zanikol z dôvodu nespĺnenia zákonných podmienok a nie je možné ho vyplácať späťne od roku 1982 ako žiadala žalobkyňa, lebo podľa § 293dm zákona č. 461/2003 Z. z. po splnení tam ustanovených podmienok možno vdovský dôchodok priznať až od 01.01.2016. Podľa jeho názoru aplikáciou ustanovenia § 293dm ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. nedošlo k zásahu do subjektívnych ústavných práv, preto nebola dôvodnou úvaha o neústavnosti tohto ustanovenia a nebolo povinnosťou súdu predložiť ústavnému súdu návrh na vyslovenie jeho nesúladu s Ústavou.

7. Rozsudok krajského súdu napadla sťažovateľka včas podanou kasačnou sťažnosťou. Namietla, že krajský súd bližšie neodôvodnil svoj záver, že aplikáciou ustanovenia § 293dm ods. 3 zákona nedošlo k zásahu do jej subjektívnych práv a rozsudok je v tomto nepreskúmateľný, arbitrárny. Namietala nesprávny právny názor krajského súdu vo vzťahu § 293dm ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. k čl. 12 ods. 1, 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. Opätovne zdôraznila, že podľa jej názoru ustanovenie § 293dm ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. neopodstatnene rozdeľuje ľudí na dve skupiny, keď v prvej sú tí, ktorým manželia zomreli pred 01.01.2004 a nárok na vdovský dôchodok im vznikne až dňom 01.01.2016, a v druhej tie vdovy, ktorých manžel zomrel po 01.01.2004. Dochádza tak k diskriminácii ľudí v rovnakom postavení. Hoci splnila podmienky na výplatu vdovského dôchodku už od 17.09.1984, vdovský dôchodok jej bol priznaný až od 01.01.2016. Žiadala preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutia žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

8. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti trvala na vecnej správnosti rozsudku krajského súdu a navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý

rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne nie je dôvodná.

Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 2 SSP).

Podľa § 177 SSP správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

V zmysle § 178 ods. 1 SSP, upravujúceho žalobnú legitimáciu, žalobcom je fyzická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

Podľa § 98 ods. 1 písm. e/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

10. Žalobná legitimácia je procesnou podmienkou, nedostatok ktorej nie je odstrániteľný [§ 98 ods. 1 písm. e/ SSP]. Ide o účastníka administratívneho konania, voči ktorému bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým bol ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

11. Posúdenie, či rozhodnutím žalovanej došlo k ukráteniu žalobkyne na jej právach, a teda či žalobkyňa je žalobne legitimovaná, je závislé od predmetu administratívneho konania.

12. Predmetom administratívneho konania v danom prípade bolo rozhodovanie o žiadosti o vdovský dôchodok zo dňa 27.01.2016, ktorou žalobkyňa žiadala o priznanie vdovského dôchodku od 01.01.2016.

13. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.06.2016 Sociálna poisťovňa, ústredie ako správny orgán prvého stupňa priznala žalobkyňi vdovský dôchodok podľa § 293m ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. od 01.01.2016, teda odo dňa, od ktorého jeho priznanie žalobkyňa žiadala.

14. V odvolaní proti tomuto rozhodnutiu žalobkyňa namietala, že (pôvodne priznaný) vdovský dôchodok poberala len do roku 1992 a žiadala o doplatenie za všetky roky od dovŕšenia veku 45 rokov.

15. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne ako správny orgán druhého stupňa preskúmaným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.09.2016 odvolanie žalobkyne zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil, keď v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že nárok na vdovský dôchodok priznaný od 02.01.1967 žalobkyňi zanikol pred 01. januárom 2004 podľa vtedy platných právnych predpisov. Zdôraznil, že žalobkyňa v žiadosti o vdovský dôchodok žiadala jeho priznanie od 01.01.2016, čo potvrdila svojím podpisom, a že podľa § 293dm ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. nárok na výplatu vdovského dôchodku vzniká najskôr od 01.01.2016. Následne odôvodnil len spôsob výpočtu vdovského dôchodku, ktorá patrí od 01.01.2016.

16. Z vyššie uvedeného vyplýva, že v administratívnom konaní správny orgán prvého stupňa v celom rozsahu vyhovel žiadosti žalobkyne o priznanie vdovského dôchodku od 01.01.2016. Žalovaný ako odvolací orgán postupujúc podľa § 218 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. preskúmal toto rozhodnutie v celom rozsahu, odvolanie zamietol a rozhodnutie potvrdil.

17. Z uvedeného je zrejmé, že rozhodnutím žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím nedošlo k zásahu do práv a právom chránených záujmov žalobkyne, naopak jej žiadosti o priznanie vdovského dôchodku od 01.01.2016 bolo v administratívnom konaní v celom rozsahu vyhovené. Žalobkyňa preto v danom prípade nespĺňala podmienku žalobnej legitimácie a krajský súd mal správne žalobu odmietnuť

podľa § 98 ods. 1 písm. e/ SSP.

18. Zamietnutie žaloby má vo svojej podstate pre žalobkyňu rovnaký následok ako odmietnutie žaloby, lebo znamená jej neúspech v konaní o správnej žalobe.

19. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody kasačný súd podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

21. Tento rozsudok bol prijatý senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.